

De innerlijke eenheid van de religies

Bijdrage aan een themadag van de Theosofische Vereniging

17 mei 2025

Van innerlijke naar uiterlijke vrede

René Guénon
1886-1951

René Guénon is de grondlegger van de naamloze school die de these van de innerlijke eenheid van de religies van een stevig fundament in geschrift en kunstwerk voorziet en het abnormale (namelijk volledig anti-spirituele) karakter van de westerse beschaving aan de kaak stelt.

Foto genomen in 1925

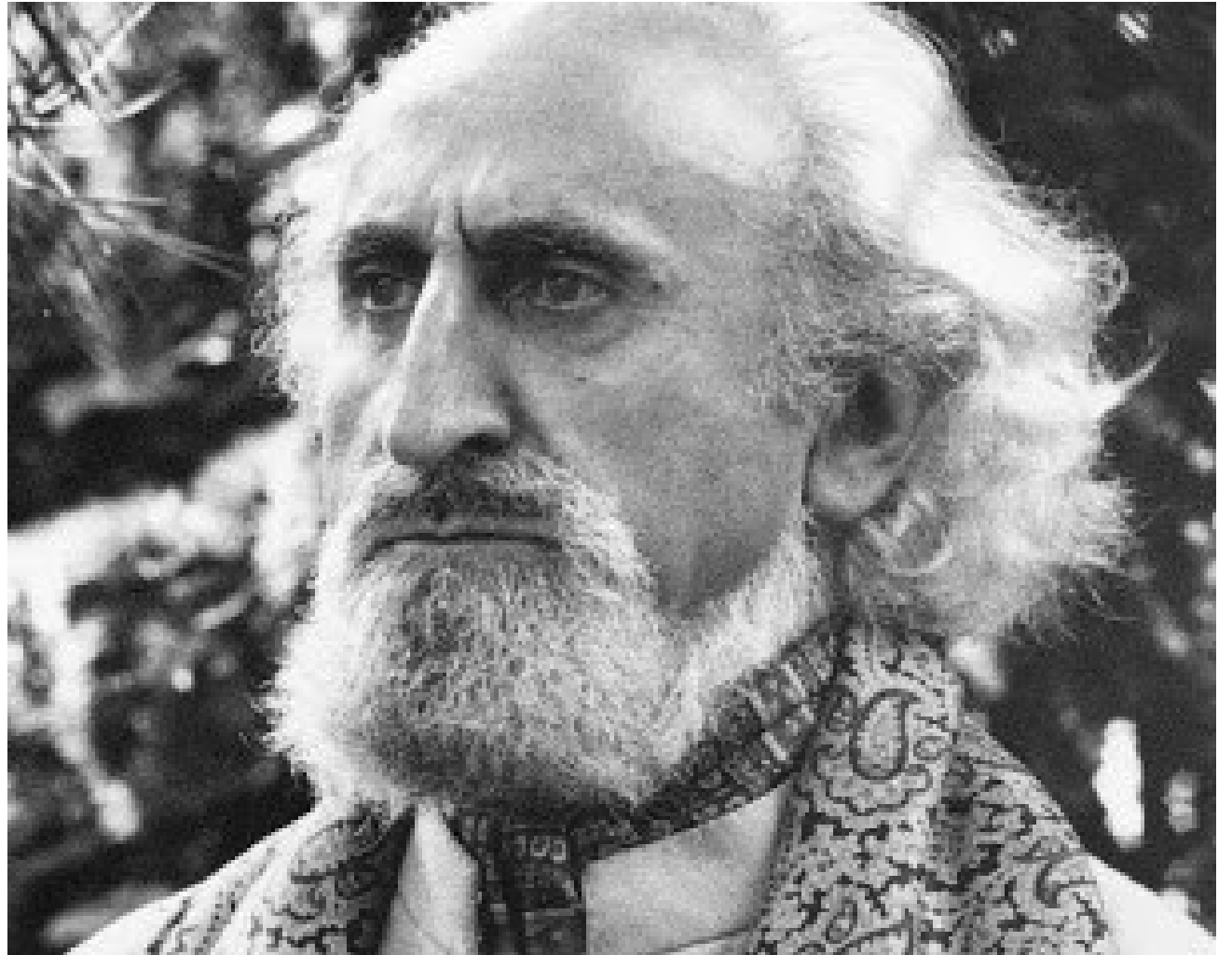
Ananda Coomaraswamy
1877-1947

De eminente geleerde, polyglot, kunsthistoricus en museumbeheerder die zich vanaf 1930 steeds meer wijdde aan de metafysische basis van de kunst. Expert op het gebied van hindoeïsme, christendom en platonisme.

Frithjof Schuon
1907-1998

De meest veelzijdige auteur van de School zonder Naam. Hij was naast een gerespecteerd kenner van religies ook een leidsman voor spiritueel zoekenden van allerlei religieuze en geografische achtergronden.

Thema's

- Onderscheid esoterie-exoterie
- Onderdelen esoterische traditie
- Verbreiding en verdieping van begrip van de eenheid van de religies
- Religie en Oorlog en Vrede
- Waarin zit eenheid der religies?
- Gelijksortige ervaringen op de verschillende paden
- Gemeenschappelijke metafysica, uitgedrukt zowel in woorden als in sacrale kunst
- De eenheidservaring zelf

Enkele verschilpunten exoterie - esoterie

Exoterie

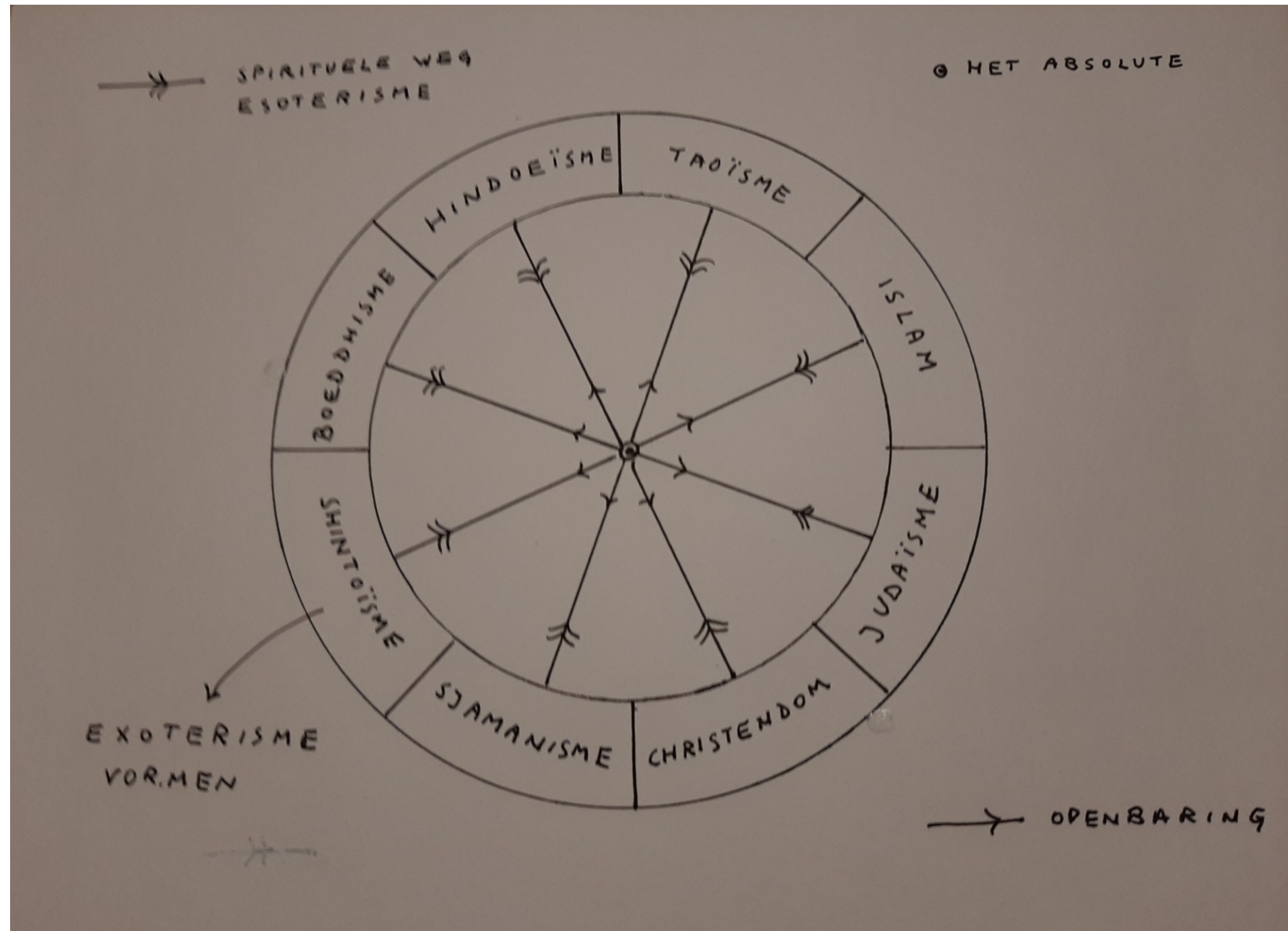
- Antropomorf godsbeeld
- God en mens beide werkelijk
- Ideaal: een goed hiernamaals
- Moraal: absoluut
- Leer: theologie
- Heil: alleen bij ons
- Teksten vaak letterlijk genomen

Esoterie

- Abstract godsbeeld: advaita
- Alleen God is werkelijk
- Ideaal: één met Allerhoogste
- Moraal: in dienst van 'de weg'
- Leer: metafysica of mystiek
- Heil: niet afhankelijk van vorm
- Zeer flexibele tekstuitleg

De verborgen eenheid van de religies.

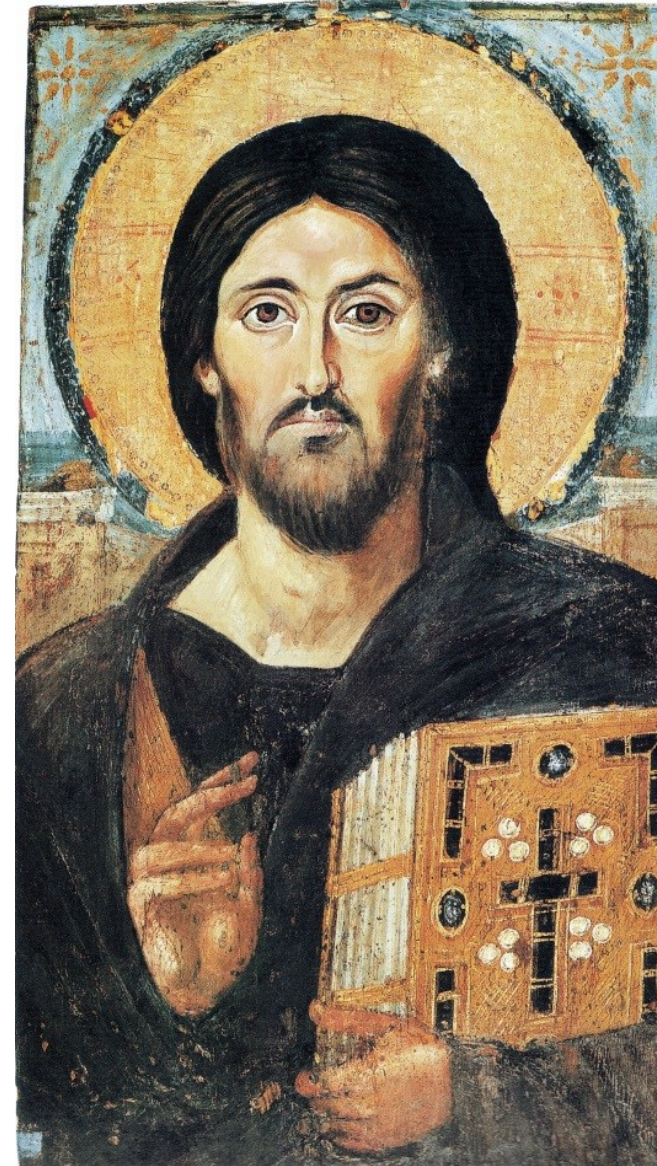
Exoterie en esoterie.
De vormen zijn het resultaat van een Openbaring.
Esoterisme volgt de weg terug naar het Absolute, dus naar het vormloze, maar gebruikt de vormen wel als uitgangspunt.
Exoterisme vat de vormen te absoluut op.

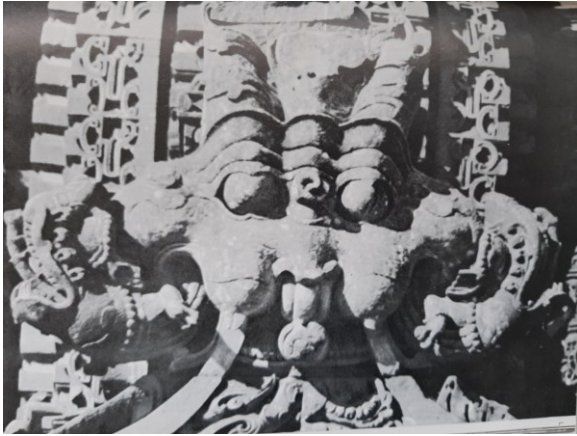

Sacraal of alleen maar religieus

Onder: zegenende Christus van Raphaël (rond 1500).

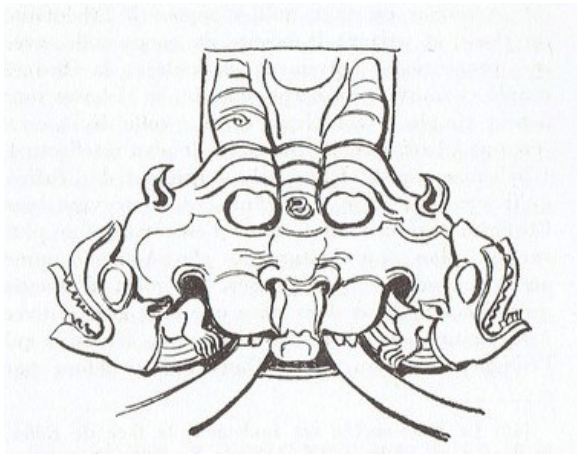
Rechts: Christus Pantocrator, icoon 6de eeuw,
St. Catharina-klooster te Egypte.

Nilakanthesvara tempel, Udayapur, India, 11de eeuw

Kirtti-mukha, tekening uit Sacrale Kunst Wereldwijd van Burckhardt

Kirtti-mukha of Kala-mukha

Een demonstratie van de diepzinnigheid achter traditionele beeldhouwwerken. Het masker van Kala (van de godin van de allesverslindende tijd) of van Kirtti (van de goddelijke glorie) is zowel schrikwekkend als weldadig. De Godheid schenkt in overvloed vormen (die uit de bek stromen) maar boezemt tegelijkertijd vrees in omdat alles door de tijd wordt verteerd. Bovendien: de vormen gaan uit van de Godheid, maar verbergen ook de hoogste Werkelijkheid. Deze maskers zijn een frequent thema in de hindoeïstische architectuur, en hebben zich zelfs in de middeleeuwse westerse architectuur doorgezet. Zij worden meestal geplaatst op het hoogtepunt van de boog boven een poort. Deuren en poorten symboliseren vaak de toegang tot het goddelijke of transcendente.

Amruteshvara tempel, Annigeri, India, 11de eeuw